

Робоча програма дисципліни «Державне регулювання економіки»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Державне регулювання економіки

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в УІСІТ; Облік і оподаткування в УІСІТ

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Залік

Призначення дисципліни

Дисципліна «Державне регулювання економіки» формує у студентів системне розуміння механізмів державного впливу на економічні процеси в умовах ринкової та цифрової економіки. Курс охоплює теоретичні основи державного регулювання, інструменти економічної політики, бюджетно-податкове та грошово-кредитне регулювання, регуляторну політику у сфері інформаційних технологій та цифрову трансформацію державного управління.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» та забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей на перетині інформаційних технологій та державного управління економікою.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в економічному та регуляторному контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння регуляторних альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних записок, розрахункових робіт і презентацій щодо державної регуляторної політики.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття державного регулювання, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні записки щодо регуляторного середовища.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів державного регулювання, обговорення регуляторних ситуацій та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати нормативну, статистичну та регуляторну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння державного регулювання

Розуміння сутності державного регулювання економіки, його функцій та ролі в ринковому середовищі. Знання принципів функціонування системи державного регулювання, її суб'єктів та об'єктів, інструментарію та механізмів прийняття регуляторних рішень із застосуванням інформаційних систем і технологій.

Аналіз регуляторної діяльності

Здатність аналізувати ефективність державного регулювання: фіскальну та монетарну політику, структурну та інноваційну політику, регуляторний вплив на суб'єктів господарювання у сфері ІТ та фінансів.

Цифровізація та державне управління

Знання основ цифрової трансформації державного управління, застосування інформаційних технологій у регуляторній діяльності, електронного урядування та державного регулювання ІТ-ринку в умовах євроінтеграції.

Студент повинен вміти: оцінювати ефективність державного регулювання за ключовими показниками; визначати роль і функції держави в національній економіці; характеризувати інструменти бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики; орієнтуватися в основах регулювання фінансових ринків та ІТ-сектору; пояснювати вплив регуляторного середовища на господарську діяльність підприємств у сфері комп'ютерних технологій.

Результати навчання

→ Пояснення категорій державного регулювання

Пояснювати сутність категорій та явищ державного регулювання економіки: регуляторна політика, бюджет, податки, монетарна політика, державні інвестиції, структурна реформа, антимонопольне регулювання.

→ Суб'єкти та механізми регулювання

Характеризувати суб'єкти та об'єкти державного регулювання економіки, застосовувати методи оцінки регуляторного впливу, визначати основні тенденції державної економічної політики в умовах євроінтеграції та цифровізації.

→ Аналіз регуляторного середовища

Аналізувати основні інструменти та показники державного регулювання для виявлення їх ефективності, особливо у сферах, що стосуються ІТ-індустрії, фінансово-банківського сектору та сфери обліку і оподаткування.

→ Нормативно-правова база регулювання

Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері державного регулювання економіки; використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері ІТ та фінансів.

Теоретичні основи державного регулювання економіки

Тема 1.1

Державне регулювання економіки як система: сутність, необхідність, цілі, принципи та функції. Теоретичні концепції та моделі державного регулювання.

Тема 1.2

Суб'єкти та об'єкти державного регулювання. Система органів державного управління економікою в Україні. Методи та інструменти регуляторного впливу.

Тема 1.3

Державне планування, прогнозування та програмування економіки. Стратегічні документи соціально-економічного розвитку України та їх реалізація через інформаційні системи.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Державне регулювання економіки як система

Лекція 1 (2 год.): Сутність державного регулювання економіки (ДРЕ). Необхідність державного втручання в економіку: провали ринку (монополія, зовнішні ефекти, суспільні блага, асиметрія інформації). Цілі ДРЕ: ефективність, стабільність, справедливість. Принципи регулювання: законність, доцільність, прозорість, пропорційність.

Теоретичні моделі ДРЕ: кейнсіанська (активне державне втручання, стимулювання попиту), монетаристська (мінімальне втручання, регулювання грошової маси), інституційна (роль інститутів та правил), змішана економіка (поєднання ринкових та державних механізмів). Специфіка ДРЕ в умовах цифрової економіки.

Ключові питання лекції

- Поняття та необхідність державного регулювання економіки
- Провали ринку як підстава для державного втручання
- Цілі та функції державного регулювання
- Основні теоретичні концепції ДРЕ
- Порівняння моделей державного регулювання провідних країн
- ДРЕ в умовах глобалізації та цифровізації

❏ Нормативна база: Конституція України (ст. 85, 116), Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 № 1160-IV.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз моделей державного регулювання економіки (ліберальна, кейнсіанська, змішана): заповнення порівняльної таблиці за критеріями (роль держави, інструменти, переваги, недоліки, приклади країн).

Завдання 2. Кейс: аналіз конкретного «провалу ринку» в ІТ-галузі або фінансовому секторі та обґрунтування доцільності державного регулювання. Визначення оптимальних інструментів регуляторного впливу.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Шibaєва Н. В., Бабан Т. О. «Державне регулювання економіки» — розділ 1 «Теоретичні основи ДРЕ» (Харків: ДБТУ, 2022)
- Опрацювання навч. посіб.: Шашина М. В. «Державне регулювання економіки» (КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023) — тема 1
- Складання схеми «Теоретичні моделі ДРЕ та їх порівняльна характеристика»
- Підготовка аналітичної записки: «Сучасна модель державного регулювання економіки України» (1–2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати теоретичні основи ДРЕ, порівнювати моделі державного регулювання та обґрунтовувати необхідність регуляторного втручання в конкретних ситуаціях.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Суб'єкти, об'єкти та методи державного регулювання

Лекція 2 (2 год.): Суб'єкти ДРЕ: органи державної влади (Верховна Рада, Президент, Кабінет Міністрів, центральні органи виконавчої влади — міністерства, НКРЗІ, НБУ, НКЦПФР, АМКУ, ДПС, Держстат). Об'єкти ДРЕ: економічні процеси та відносини, галузі, регіони, суб'єкти господарювання.

Методи ДРЕ: прямі (законодавче регулювання, держзамовлення, ліцензування, квоти) та непрямі (податкові пільги, субсидії, облікова ставка НБУ, валютна політика). Адміністративні та економічні методи. Регуляторна політика: RIA (оцінка регуляторного впливу), механізм «гільйотини регуляцій».

Ключові питання лекції

- Система органів державного управління економікою в Україні
- Роль НБУ, НКЦПФР, АМКУ у регулюванні фінансових ринків та ІТ
- Класифікація методів державного регулювання
- Прямі та непрямі методи: порівняльна характеристика
- Регуляторна політика та оцінка регуляторного впливу (RIA)
- Реформування регуляторного середовища в рамках євроінтеграції

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз повноважень регуляторних органів у сфері ІТ та фінансів: НКРЗІ (регулювання телекомунікацій), НКЦПФР (ринки капіталу), НБУ (банківський нагляд), АМКУ (антимонопольний контроль). Складання порівняльної таблиці.

Завдання 2. Практикум з RIA: оцінка регуляторного впливу умовного законопроекту у сфері ІТ-бізнесу за методологією Кабінету Міністрів України. Виявлення потенційних наслідків для суб'єктів господарювання.

Завдання 3. Міні-дискусія: «Надмірне регулювання vs. дерегуляція: що краще для ІТ-галузі України?»

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 № 1160-IV (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Система регуляторних органів України та їх роль у регулюванні ІТ та фінансового секторів» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення з порталом Better Regulation Delivery Office (brdo.com.ua)
- Опрацювання: Мельникова О. «Державне регулювання економіки» (ХНПУ, 2023) — розділ 2

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати систему регуляторних органів, класифікувати методи ДРЕ та застосовувати підходи до оцінки регуляторного впливу.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Державне планування, прогнозування та програмування

Лекція 3 (2 год.): Планування і прогнозування як функції ДРЕ.

Система державного прогнозування та стратегічного планування в Україні. Індикативне планування: поняття, відмінність від директивного. Соціально-економічне прогнозування: методи (екстраполяція, сценарний метод, економіко-математичне моделювання).

Стратегічні документи України: Стратегія сталого розвитку «Україна 2030», Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності, Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства. Державні цільові програми: поняття, класифікація, порядок розробки та реалізації, моніторинг та оцінювання.

Структура державної програми

1. Мета та завдання програми
2. Визначення цільових показників (KPI)
3. Фінансово-ресурсне забезпечення
4. Відповідальні виконавці
5. Механізм реалізації
6. Система моніторингу та звітності
7. Очікувані результати та індикатори ефективності

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз Стратегії розвитку цифрової економіки та суспільства України: визначення цілей, ключових завдань та показників ефективності. Оцінка стану реалізації.

Завдання 2. Розробка спрощеної державної цільової програми з розвитку ІТ-освіти або підтримки стартапів: визначення мети, завдань, заходів, КРІ та джерел фінансування.

Завдання 3. Аналіз реального державного прогнозу економічного та соціального розвитку України на поточний рік (з сайту Міністерства економіки). Оцінка точності попередніх прогнозів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку» від 23.03.2000 № 1602-III
- Опрацювання навч. посіб.: Шашина М. В. «Державне регулювання економіки» (КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023) — тема 2 «Планування та прогнозування»
- Аналіз Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України (kmi.gov.ua)
- Підготовка реферату: «Державне стратегічне планування: порівняння досвіду України та країн ЄС» (3–4 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати систему державного планування та прогнозування, аналізувати стратегічні документи та оцінювати ефективність державних цільових програм.

Фінансово-бюджетне та монетарне регулювання

Тема 2.1

Бюджетна система та бюджетне регулювання. Державний бюджет, бюджетний процес, бюджетна політика та її вплив на економіку.

Тема 2.2

Податкова система та податкове регулювання. Принципи оподаткування, структура податкової системи України, податкова політика та її вплив на ІТ-сектор.

Тема 2.3

Грошово-кредитне (монетарне) регулювання. Роль НБУ, інструменти монетарної політики, інфляційне таргетування та регулювання фінансових ринків.

Тема 2.4

Державне регулювання банківської та страхової діяльності. Пруденційний нагляд, регулювання страхового ринку та захист прав споживачів фінансових послуг.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Бюджетна система та бюджетне регулювання

Лекція 4–5 (4 год.): Бюджетна система України: принципи побудови, складові (державний бюджет, місцеві бюджети). Бюджетна класифікація. Доходи державного бюджету: податкові, неподаткові, надходження від капіталу. Видатки державного бюджету: функціональна класифікація, захищені статті. Бюджетний дефіцит і профіцит: методи фінансування.

Бюджетний процес: стадії (складання, розгляд, затвердження, виконання, звітність); учасники. Бюджетна політика: стимулювальна (експансія) та стримувальна (консолідація). Автоматичні стабілізатори. Фіскальний простір та середньострокове бюджетне планування.

Ключові показники та формули

- Бюджетний дефіцит = Видатки – Доходи
- Бюджетний дефіцит / ВВП (норматив ЄС: не більше 3%)
- Мультиплікатор державних витрат = $1 / (1 - MPC)$
- Державний борг / ВВП (норматив ЄС: не більше 60%)

Фінансування видатків на ІТ та цифровізацію

Видатки державного бюджету на цифровізацію: Мінцифри, Державний фонд регіонального розвитку, фінансування програми «Дія», «Є-підприємець», кіберзахист.

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз структури державного бюджету України за поточний рік: частки основних видатків (оборона, соціальний захист, освіта, охорона здоров'я, цифровізація) у загальних видатках. Побудова діаграми структури.

Задача 2. Розрахунок мультиплікаційного ефекту від збільшення державних видатків на ІТ-інфраструктуру при заданій граничній схильності до споживання. Висновки щодо бюджетної стимуляції.

Задача 3. Аналіз динаміки бюджетного дефіциту та державного боргу України за 2022–2024 рр. Оцінка стійкості державних фінансів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (zakon.rada.gov.ua) — основні положення
- Аналіз Закону про державний бюджет України на поточний рік: структура видатків та доходів (mof.gov.ua)
- Опрацювання навч. посіб.: Шибєєва Н. В., Бабан Т. О. «Державне регулювання економіки» (ДБТУ, 2022) — розділ «Бюджетне регулювання»
- Підготовка аналітичної записки: «Бюджетне фінансування цифрової трансформації в Україні» (1–2 сторінки, за даними mof.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру державного бюджету, розраховувати показники бюджетної політики та оцінювати вплив бюджетного регулювання на розвиток ІТ-галузі.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Податкова система та податкове регулювання

Лекція 6 (2 год.): Податкова система: поняття, принципи побудови (загальність, рівність, соціальна справедливість, стабільність, економічна обґрунтованість). Класифікація податків: прямі (ПДФО, податок на прибуток) та непрямі (ПДВ, акциз); загальнодержавні та місцеві.

Структура податкової системи України: ПДВ (20%), ПДФО (18%), військовий збір (1,5% → 5%), ЄСВ (22%), податок на прибуток (18%), спрощена система (єдиний податок). Особливості оподаткування ІТ-компаній в Україні: Дія.City, гіг-контракти, ставка ПДФО 5%.

Податкове регулювання та стимулювання

Податкова політика: фінансова функція (наповнення бюджету) та регулювальна функція (стимулювання/стримування). Податкові пільги та їх вплив на інвестиційний клімат. Регулювання трансфертного ціноутворення. Уникнення подвійного оподаткування (міжнародні договори).

- Ефект Лаффера та оптимальне податкове навантаження
- Гармонізація оподаткування в рамках ЄС (Директива ATAD)
- Оподаткування цифрових послуг (Digital Services Tax)

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок податкового навантаження на ІТ-підприємство за загальною та спрощеною системою оподаткування. Порівняння режимів та визначення оптимального для конкретної бізнес-ситуації.

Задача 2. Аналіз режиму Дія.City: умови отримання статусу, ставки податків, особливості гіг-контрактів. Розрахунок та порівняння витрат на оплату праці розробника у різних режимах.

Задача 3. Порівняльний аналіз оподаткування ІТ-компаній в Україні та країнах ЄС. Висновки щодо конкурентоспроможності вітчизняного регуляторного середовища.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Податкового кодексу України — розділи щодо ПДВ, ПДФО, податку на прибуток, єдиного податку (zakon.rada.gov.ua)
- Опрацювання Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» (Дія.City) від 15.07.2021 № 1667-ІХ
- Аналіз звіту ДПС про надходження податків та зборів за поточний рік (tax.gov.ua)
- Підготовка есе: «Оподаткування ІТ-компаній: міжнародний досвід та Україна» (2–3 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати структуру податкової системи, розраховувати податкове навантаження, аналізувати особливості оподаткування ІТ-сектору в Україні.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Грошово-кредитне (монетарне) регулювання

Лекція 7 (2 год.): Монетарна політика: поняття, цілі (цінова стабільність, підтримка фінансової стабільності), режими (інфляційне таргетування в Україні з 2016 р.). Інструменти НБУ: облікова ставка, норми обов'язкового резервування, операції на відкритому ринку, валютні інтервенції.

Регулювання фінансових ринків: ринок капіталів (НКЦПФР): регулювання бірж, брокерів, управителів активами. Регулювання небанківських фінансових установ (НБУ з 2020 р.): кредитні спілки, лізинг, факторинг. Платіжна інфраструктура: регулювання платіжних систем (Visa, Mastercard, СЕП НБУ).

Ключові інструменти та показники

- **Облікова ставка НБУ** — ключовий інструмент управління інфляцією
- **Таргет інфляції НБУ** — 5% (+/-1 в.п.)
- **Кількісне пом'якшення (QE)** — нестандартний інструмент
- **Платіжний баланс** = Рахунок поточних операцій + Рахунок капіталу

Вплив монетарної політики на IT-сектор: доступність кредитів для стартапів, курсові ризики для IT-компаній-експортерів, регулювання платіжних сервісів (fintech).

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз динаміки облікової ставки НБУ та інфляції в Україні за 2022–2024 рр. Оцінка ефективності монетарної політики в умовах воєнного стану. Побудова графіку та висновки.

Задача 2. Кейс: вплив зміни облікової ставки на IT-компанію-розробника, що планує залучити банківський кредит для розширення. Розрахунок вартості кредитних ресурсів та оцінка доцільності.

Задача 3. Аналіз регулювання ринку fintech-послуг в Україні: огляд нормативного середовища, основних гравців та проблем регулювання. Порівняння з досвідом ЄС (PSD2).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про Національний банк України» (основні функції та інструменти)
- Аналіз Інфляційного звіту НБУ за останній квартал (bank.gov.ua)
- Опрацювання навч. посіб.: Мельникова О. «Державне регулювання економіки» (ХНПУ, 2023) — тема 5 «Фінансово-кредитне регулювання»
- Підготовка аналітичної записки: «Монетарна політика НБУ в умовах воєнної економіки: 2022–2024» (2 сторінки, за даними bank.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати інструменти монетарного регулювання, аналізувати динаміку ключових монетарних показників та оцінювати їх вплив на IT-сектор.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Державне регулювання банківської та страхової діяльності

Лекція 8–9 (4 год.): Банківський нагляд: мета, принципи (Базель III), пруденційні нормативи (капітал, ліквідність, кредитний ризик). Регулювання НБУ: ліцензування, нагляд на основі оцінки ризиків (RBS), процедура виведення банку з ринку. Система гарантування вкладів (ФГВФО): механізм, ліміти, процедури.

Регулювання страхового ринку: НБУ як регулятор (з 2020 р.). Ліцензування страхових компаній, вимоги до капіталу, пруденційний нагляд. Обов'язкові види страхування. Реформа страхового законодавства (Закон про страхування 2021 р.) та наближення до стандартів ЄС (Solvency II).

Пруденційні нормативи банків (НБУ)

- **Норматив капіталу (Н1):** мінімальний розмір регулятивного капіталу
- **Норматив адекватності капіталу (Н2):** не менше 10%
- **Норматив ліквідності (Н4):** миттєва ліквідність $\geq 20\%$
- **Норматив великих кредитних ризиків (Н7):** $\leq 25\%$ капіталу

Цифрові банки та необанки в Україні (monobank, IBOX): особливості регулювання, ліцензування та нагляд НБУ за цифровими платформами.

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок та аналіз пруденційних нормативів умовного банку (Н2, Н4, Н7) за наданими даними балансу. Висновки щодо відповідності вимогам НБУ.

Задача 2. Кейс: регуляторні вимоги до запуску fintech-стартапу в Україні (необанк або платіжний сервіс). Аналіз вимог НБУ, необхідних ліцензій, капітальних вимог. Порівняння з вимогами ЄС.

Задача 3. Аналіз страхового ринку України: ключові показники (кількість компаній, обсяг премій, виплати), структура ринку та регуляторні реформи у відповідності до стандартів Solvency II.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про банки і банківську діяльність» — ключові положення про ліцензування та нагляд
- Опрацювання Закону України «Про страхування» від 18.11.2021 № 1909-IX — нова редакція
- Аналіз Огляду банківського сектору НБУ за останній квартал (bank.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Регулювання цифрових фінансових послуг в Україні: стан та перспективи» (2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та аналізувати пруденційні нормативи банків, характеризувати систему регулювання фінансових ринків та оцінювати регуляторні вимоги до цифрових фінансових сервісів.

Структурна, інноваційна та антимонопольна політика

Тема 3.1

Структурна та промислова політика держави. Пріоритети структурних реформ, державна підтримка галузей, регулювання природних монополій.

Тема 3.2

Державна інноваційна та науково-технічна політика. Підтримка R&D, регулювання ринку інтелектуальної власності, державне фінансування інновацій у ІТ.

Тема 3.3

Антимонопольне регулювання та захист конкуренції. Роль АМКУ, контроль концентрацій, регулювання домінуючих платформ та ІТ-монополій.

Тема 3.4

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митно-тарифне регулювання, нетарифні заходи, інструменти підтримки ІТ-експорту.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Структурна та промислова політика держави

Лекція 10–11 (4 год.): Структурна політика: поняття, цілі (модернізація економіки, підвищення конкурентоспроможності), методи (пряма держпідтримка, податкові пільги, держзамовлення, протекціонізм). Галузева структура економіки України та структурні диспропорції. Промислова (індустріальна) політика: «нова» промислова політика, вертикальна та горизонтальна підтримка.

Регулювання природних монополій: ознаки природної монополії (мережеві ефекти, субадитивність витрат), приклади в Україні (Укртрансгаз, Укренерго, Укрзалізниця). Методи регулювання: тарифне регулювання, доступ третіх сторін до мережі, структурне відокремлення.

Державна підтримка ІТ та цифрових галузей

- Програма «Держава у смартфоні» та розвиток Дія.City як інструмент структурної підтримки
- Програми підтримки стартапів: Ukrainian Startup Fund, UNIT.City
- Державне фінансування ІТ-освіти: програма «Дія.Освіта», «Всеукраїнська школа онлайн»
- Регулювання телекомунікаційної інфраструктури (НКРЗІ)
- Вільні економічні зони та технопарки як інструменти промислової політики

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури ВВП України за видами економічної діяльності: частка ІТ-сектору, фінансів та страхування в загальному обсязі. Порівняння з країнами ЄС. Висновки щодо структурних диспропорцій.

Завдання 2. Кейс: оцінка ефективності державної підтримки ІТ-галузі в рамках Дія.City: кількість резидентів, обсяг залучених інвестицій, динаміка зайнятості. Аналіз переваг та недоліків режиму.

Завдання 3. Тарифне регулювання природної монополії: розрахунок економічно обґрунтованого тарифу методом «витрати плюс» для умовного оператора передачі електроенергії.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про природні монополії» (zakon.rada.gov.ua)
- Аналіз звіту Мінцифри щодо розвитку цифрової економіки (thedigital.gov.ua)
- Опрацювання навч. посіб.: Шашина М. В. «Державне регулювання економіки» (КПІ, 2023) — тема 5 «Регулювання структурної політики»
- Підготовка аналітичної записки: «ІТ-галузь України як пріоритет структурної політики держави» (2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати галузеву структуру економіки, оцінювати ефективність державної підтримки пріоритетних галузей та характеризувати методи регулювання природних монополій.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Державна інноваційна та науково-технічна політика

Лекція 12 (2 год.): Інноваційна політика: цілі (підвищення технологічного рівня економіки), суб'єкти, інструменти (гранти, податкові пільги на R&D, держзакупівлі інновацій). Національна інноваційна система (НІС): університети, науково-дослідні установи, технопарки, венчурний капітал. Закон України «Про інноваційну діяльність».

Регулювання інтелектуальної власності (ІВ): об'єкти (патенти, торговельні марки, авторські права, програмне забезпечення). УІІВ (Укрпатент). Захист ПЗ: авторське право vs. патентний захист. Відкрите програмне забезпечення (Open Source) та регулювання. Міжнародна охорона ІВ: TRIPS, Паризька та Бернська конвенції.

Державна підтримка ІТ-інновацій

- Ukrainian Startup Fund: гранти для ІТ-стартапів
- Програма Horizon Europe: участь України як асоційованої держави
- Фінансування НДДКР через бюджет (НАН України, МОН)
- ІТ-кластери та технопарки («Київська Кремнієва долина», UNIT.City)
- Регулювання штучного інтелекту (EU AI Act та його вплив на Україну)

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Порівняльний аналіз інструментів державної підтримки інновацій в Україні та провідних країнах ЄС (Польща, Естонія): обсяги фінансування R&D (% від ВВП), наявність податкових стимулів, розвиток технопаркової інфраструктури. Висновки та рекомендації.

Задача 2. Кейс: захист програмного продукту — вибір стратегії охорони ІВ (авторське право, патент, комерційна таємниця). Аналіз вимог, витрат та переваг кожного варіанту для ІТ-стартапу.

Задача 3. Аналіз регулювання ШІ в Україні у порівнянні з вимогами EU AI Act: класифікація ризиків, регуляторні вимоги до розробників та користувачів ШІ.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV (zakon.rada.gov.ua)
- Ознайомлення з Концепцією розвитку штучного інтелекту в Україні (kmu.gov.ua)
- Аналіз EU AI Act та його наслідків для українських ІТ-компаній
- Підготовка реферату: «Інноваційна політика держави та розвиток ІТ-сектору України» (3–4 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати інструменти державної інноваційної політики, аналізувати регулювання інтелектуальної власності та оцінювати регуляторне середовище для ІТ-інновацій.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Антимонопольне регулювання та захист конкуренції

Лекція 13 (2 год.): Антимонопольна політика: цілі (захист конкуренції, споживачів, розвиток ринків), інституційна база. АМКУ: повноваження, структура, процедури. Концентрація ринку: показники (HHI, CR), пороги для контролю концентрацій. Заборонені практики: зловживання монопольним становищем, антиконкурентні узгоджені дії, недобросовісна конкуренція.

Регулювання цифрових платформ та ІТ-монополій: «ефект мережі» та winner-takes-all. Регулювання GAFAM в ЄС: Digital Markets Act (DMA), Digital Services Act (DSA). Вплив на українські ІТ-компанії. АМКУ та цифрові ринки: контроль злиттів у ІТ-секторі, боротьба з недобросовісною конкуренцією в онлайн-торгівлі.

Показники концентрації ринку

- **HHI (Індекс Херфіндаля-Хіршмана)** = $\sum(\text{частка}_i)^2$; HHI < 1500 — низька концентрація; 1500–2500 — помірна; > 2500 — висока
- **CR4** = сума часток 4 найбільших гравців; CR4 > 75% — висока концентрація
- **Порогові значення АМКУ:** сукупна вартість активів/виручки учасників > 30 млн євро або частка на ринку > 35%

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок індексів концентрації ринку (HHI, CR4) для умовного ринку хмарних послуг або програмного забезпечення в Україні. Оцінка рівня конкуренції та необхідності регуляторного втручання.

Задача 2. Кейс: аналіз справи АМКУ щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції в IT або телекомунікаційному секторі. Оцінка правомірності та ефективності рішення.

Задача 3. Порівняльний аналіз Digital Markets Act (DMA) та Digital Services Act (DSA) ЄС: ключові вимоги до «гейткіперів», наслідки для Google, Apple, Meta та вплив на ринок IT-послуг в Україні.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III — основні положення
- Ознайомлення з Digital Markets Act та Digital Services Act ЄС (ec.europa.eu)
- Аналіз річного звіту АМКУ (amsu.gov.ua) — справи у сфері IT та телекомунікацій
- Підготовка аналітичної записки: «Регулювання цифрових платформ: виклики для АМКУ та українського IT-ринку» (2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники концентрації ринку, аналізувати антимонопольне законодавство та оцінювати регулювання цифрових платформ в умовах євроінтеграції.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Лекція 14 (2 год.): Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД): поняття, суб'єкти, принципи регулювання. Митно-тарифне регулювання: мито (адвалорне, специфічне, комбіноване), митний тариф, Митний кодекс України. Нетарифні заходи: ліцензування, квотування, технічні регламенти, санітарні та фітосанітарні заходи.

ЗЕД в ІТ-секторі: Україна як провідний ІТ-експортер (обсяг ІТ-експорту ~7 млрд USD/рік). Особливості оподаткування ІТ-послуг у ЗЕД (ПДВ 0%, спеціальний режим). Валютне регулювання для ІТ-компаній (репатріація валютної виручки). Угода про асоціацію з ЄС та гармонізація регулювання ЗЕД.

Інструменти державної підтримки ІТ-експорту

- Нульова ставка ПДВ на ІТ-послуги, що надаються нерезидентам
- Дія.City: зниження податкового навантаження для ІТ-експортерів
- UKRTRADE та Офіс з просування експорту (Мінекономіки)
- Спрощений режим репатріації валютної виручки для ІТ
- Програми двосторонніх угод про взаємне визнання ІТ-кваліфікацій

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз динаміки ІТ-експорту України за 2022–2024 рр.: обсяги, основні ринки збуту, структура послуг. Оцінка впливу воєнного стану та регуляторного середовища на конкурентоспроможність ІТ-експорту.

Задача 2. Розрахунок митних платежів при імпорті комп'ютерного обладнання для ІТ-компанії (мито, ПДВ, акциз за класифікацією УКТЗЕД). Порівняння з пільговими режимами (тимчасовий ввіз, переробка на митній території).

Задача 3. Кейс: валютне регулювання для ІТ-компанії, що надає послуги іноземним клієнтам. Вимоги до репатріації валютної виручки, операції з рахунками в іноземних банках в умовах воєнного стану.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII — основні положення
- Опрацювання постанов НБУ щодо валютного регулювання для ІТ-компаній (bank.gov.ua)
- Аналіз звіту БРДО або IT Ukraine Association щодо стану ІТ-експорту
- Підготовка аналітичної записки: «Україна на ринку ІТ-послуг: регуляторне середовище та конкурентні позиції» (2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати інструменти регулювання ЗЕД, розраховувати митні платежі та аналізувати регуляторне середовище для ІТ-експортерів в умовах євроінтеграції.

Регуляторна політика в умовах цифровізації та євроінтеграції

Тема 4.1

Державне регулювання ринку праці та соціальна політика. Регулювання зайнятості, ринок праці ІТ-спеціалістів, соціальний захист у цифровій економіці.

Тема 4.2

Цифровізація державного управління та електронне урядування. Система «Дія», е-урядування, відкриті дані та їх регулювання, кіберзахист критичної інфраструктури.

Тема 4.3

Регуляторна політика України в контексті євроінтеграції. Наближення законодавства до *acquis communautaire*, реформи регуляторного середовища, вступ до ЄС.

Тема 4.4

Ефективність державного регулювання та перспективи розвитку. Оцінка регуляторного впливу, реформування системи ДРЕ, сучасні виклики: воєнна економіка, відбудова, сталий розвиток.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Державне регулювання ринку праці та соціальна політика

Лекція 22 (2 год.): Ринок праці: попит та пропозиція праці, безробіття (фрикційне, структурне, циклічне), рівень безробіття. Державне регулювання ринку праці: мінімальна заробітна плата, охорона праці, колективні договори, регулювання трудових відносин (Трудовий кодекс). Служба зайнятості: функції, програми перекваліфікації.

Ринок праці ІТ-спеціалістів в Україні: структура попиту (Java, Python, JS, DevOps, Data Science), рівень заробітних плат, міграція ІТ-кадрів та відтік мозків. Гнучкі форми зайнятості: гіг-економіка, дистанційна робота, ФОП-модель у ІТ. Державні програми підготовки ІТ-кадрів («ІТ-нація», «Дія.Освіта», «Diia.Digital Education»).

Соціальна політика держави

- Соціальний захист: пенсійне страхування (ПФУ), соціальне страхування від безробіття, страхування від нещасних випадків
- ЄСВ (22%) як основне джерело фінансування соцзахисту
- Прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата як регулятори ринку праці
- Пенсійна реформа: накопичувальний рівень, недержавні пенсійні фонди
- Соціальний захист ФОП у ІТ: особливості нарахування ЄСВ за спрощеною системою

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз ринку праці IT-спеціалістів в Україні: динаміка зайнятості, рівень оплати праці за спеціалізаціями, попит на навички AI/ML. Порівняння з даними DOU.ua та Держстату.

Задача 2. Розрахунок витрат роботодавця на IT-фахівця у трьох сценаріях: штатний працівник (ПДФО 18%+ВЗ+ЄСВ), ФОП на 3-й групі, гіг-контракт у Дія.City. Порівняльний аналіз та висновки.

Задача 3. Кейс: розробка програми підготовки IT-кадрів для регіону на основі державно-приватного партнерства. Визначення інструментів державного регулювання ринку IT-освіти.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Кодексу законів про працю України — ключові положення щодо трудових відносин у IT (zakon.rada.gov.ua)
- Аналіз звіту «Ринок праці IT-спеціалістів в Україні» (DOU.ua або Мінцифри)
- Опрацювання: Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. «Державне регулювання економіки» (УкрДУЗТ, 2023) — тема «Соціальна політика»
- Підготовка аналітичної записки: «Регулювання ринку IT-праці в Україні: проблеми та рішення» (2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати стан ринку IT-праці, розраховувати витрати на персонал у різних трудових режимах та обґрунтовувати інструменти державного регулювання зайнятості в IT.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Цифровізація державного управління та електронне урядування

Лекція 23–24 (4 год.): Електронне урядування (e-Government): поняття, рівні зрілості (інформування → взаємодія → трансакції → трансформація → відкриті дані). Портал державних послуг «Дія»: архітектура, функціонал (послуги, документи, сервіси), технологічний стек. Відкриті дані (Open Data): нормативна база, реєстр відкритих даних (data.gov.ua), застосування у фінтех та обліку.

Кіберзахист критичної інфраструктури: НКЦКІБ (Національний координаційний центр кіберзахисту), CERT-UA, стандарти кіберзахисту (ISO 27001, NIST CSF). Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки» від 05.10.2017 № 2163-VIII. Регулювання хмарних сервісів для органів влади.

Ключові цифрові ініціативи держави

- **«Дія»:** понад 80 послуг в цифровій формі, 22 млн користувачів
- **«Трембіта»:** Система електронної взаємодії органів виконавчої влади
- **«ДІЯ.City»:** цифровий реєстр резидентів IT-індустрії
- **ЕСОЗ:** Електронна система охорони здоров'я
- **Є-ТТН:** електронні товарно-транспортні накладні
- **Є-Декларування:** система подання декларацій (НАЗК)

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз архітектури порталу «Дія»: огляд технологічного стеку, принципів захисту персональних даних, інтеграції з державними реєстрами. Оцінка рівня зрілості е-урядування за міжнародними індексами (UN e-Government Index).

Завдання 2. Практична робота з відкритими даними (data.gov.ua): пошук та аналіз набору даних за обраною темою (фінансова звітність підприємств, реєстр платників ПДВ тощо). Виявлення можливостей застосування для IT-рішень у сфері фінансів та обліку.

Завдання 3. Кейс: проектування архітектури інформаційної безпеки для умовної державної установи відповідно до вимог НКЦКІБ та стандарту ISO 27001. Основні заходи захисту.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII
- Опрацювання Закону України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155-VIII
- Практичне ознайомлення з порталом відкритих даних (data.gov.ua): навігація, пошук, завантаження наборів даних
- Підготовка аналітичної записки: «Рівень розвитку е-урядування в Україні: міжнародні індекси та порівняння з країнами ЄС» (2 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати систему е-урядування, працювати з відкритими державними даними та аналізувати нормативне регулювання у сфері кіберзахисту та електронних послуг.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Регуляторна політика України в контексті євроінтеграції

Лекція 25–26 (4 год.): Угода про асоціацію між Україною та ЄС: структура, зобов'язання щодо наближення законодавства (апроксимація). Статус кандидата на членство в ЄС (з 2022 р.): 7 кроків та реформи. *Acquis communautaire*: поняття, структура, порядок імплементації. Єдиний ринок ЄС та його регуляторні вимоги до ІТ, фінансів, страхування, обліку.

Гармонізація в ІТ та фінансах: GDPR (захист персональних даних) — впровадження в Україні. PSD2 (платіжні послуги). IFRS (МСФЗ) та наближення облікових стандартів. Директива Solvency II для страхового ринку. Регулювання ринків криптовалют (MiCA) та його вплив на Україну.

Ключові директиви ЄС для ІТ та фінансів

- **GDPR** — захист персональних даних (Закон України 2021 р.)
- **NIS2** — кібербезпека критичної інфраструктури
- **DORA** — цифрова операційна стійкість фінансових установ
- **EU AI Act** — регулювання штучного інтелекту
- **MiCA** — регулювання ринків криптоактивів
- **PSD2/PSD3** — платіжні послуги та відкритий банкінг

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз вимог GDPR та їх імплементація в Україні: порівняння Закону України «Про захист персональних даних» з GDPR. Вимоги до IT-компаній, що обробляють дані громадян ЄС.

Завдання 2. Кейс: розробка плану регуляторної відповідності (compliance roadmap) для умовної IT-компанії, що виходить на ринок ЄС. Вимоги GDPR, EU AI Act, NIS2 — визначення пріоритетних заходів.

Завдання 3. Аналіз регулювання криптовалют в Україні: поточний стан, законопроект «Про віртуальні активи», порівняння з MiCA ЄС. Наслідки для fintech та blockchain-стартапів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про захист персональних даних» та порівняння з GDPR (zakon.rada.gov.ua)
- Ознайомлення з EU AI Act (eur-lex.europa.eu) — класифікація систем ШІ за ризиками
- Аналіз Звіту про виконання Угоди про асоціацію Україна-ЄС (me.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Цифрове регулювання ЄС та його вплив на IT-бізнес в Україні: GDPR, EU AI Act, MiCA» (3 сторінки)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати ключові регуляторні вимоги ЄС у сфері IT та фінансів, аналізувати стан їх впровадження в Україні та оцінювати вплив євроінтеграції на регуляторне середовище.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Ефективність ДРЕ та перспективи розвитку регуляторної системи

Лекція 27–28 (4 год.): Ефективність державного регулювання: поняття, критерії оцінки (результативність, економічність, цільова ефективність). Методи оцінки: аналіз витрат і вигід (CBA), оцінка регуляторного впливу (RIA), ОЕСР-методологія. Регуляторний тягар на бізнес: показники Doing Business / Business Ready (Світовий банк). Дерегуляція та «гільйотина регуляцій».

ДРЕ в умовах воєнного стану та відбудови: надзвичайні регуляторні заходи 2022–2024 рр. (мобілізаційна економіка, спрощення регулювання). Відбудова економіки: план Marshall-U, RePowerEU. Сталий розвиток та ESG-регулювання: Таксономія ЄС, зелене фінансування, звітність зі сталого розвитку.

Сучасні тренди в ДРЕ

- RegTech та SupTech: технології для дотримання регуляторних вимог та нагляду
- GovTech: інформаційні технології в державному управлінні
- Регуляторні пісочниці (sandboxes) для фінтех-інновацій (НБУ)
- ESG-звітність: Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)
- Цифровий євро та регулювання CBDC
- Регулювання хмарних обчислень (EU Cloud Certification Scheme)

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Оцінка регуляторного тягара на ІТ-бізнес в Україні за методологією Doing Business / Business Ready (Світовий банк): аналіз показників, порівняння з країнами-конкурентами у сфері ІТ-аутсорсингу (Польща, Румунія, Грузія). Рекомендації щодо дерегуляції.

Завдання 2. Аналіз СВА регуляторного рішення у сфері ІТ: розрахунок очікуваних вигід та витрат від впровадження умовної регуляторної норми. Висновок щодо доцільності регулювання.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Які регуляторні реформи є найбільш критичними для розвитку ІТ-галузі та фінансового сектору України у контексті вступу до ЄС?»

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Шибаєва Н. В., Бабан Т. О. «Державне регулювання економіки» (ДБТУ, 2022) — підсумковий розділ
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: оцінка ефективності державного регулювання обраного ІТ або фінансового ринку в Україні
- Підготовка презентації: «Регуляторна реформа в Україні: пріоритети на шляху до ЄС» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до підсумкового контролю (заліку)

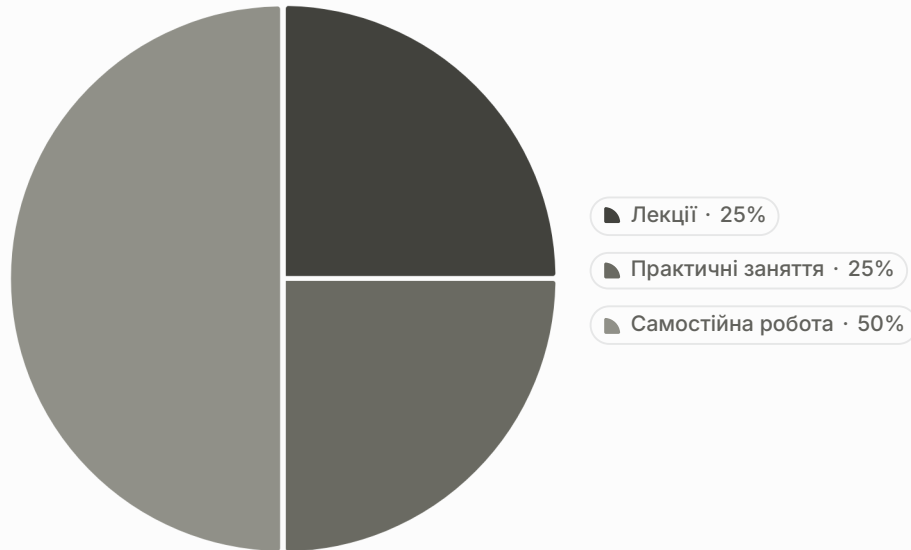
Очікуваний результат: студент вміє оцінювати ефективність державного регулювання, аналізувати регуляторний тягар на ІТ-бізнес та формулювати пропозиції щодо вдосконалення регуляторної системи в умовах євроінтеграції.

Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Теоретичні основи ДРЕ	2	2	6
	Тема 1.2 – Суб'єкти, методи ДРЕ	2	2	6
	Тема 1.3 – Планування і прогнозування	2	2	6
Модуль 2	Тема 2.1 – Бюджетне регулювання	4	2	6
	Тема 2.2 – Податкове регулювання	2	2	6
	Тема 2.3 – Монетарне регулювання	2	2	6
	Тема 2.4 – Банківська та страхова діяльність	4	2	6
Модуль 3	Тема 3.1 – Структурна та промислова політика	4	2	6
	Тема 3.2 – Інноваційна та НТП	2	2	6
	Тема 3.3 – Антимонопольне регулювання	2	2	6
	Тема 3.4 – Регулювання ЗЕД	2	2	6
Модуль 4	Тема 4.1 – Ринок праці та соціальна політика	2	2	6
	Тема 4.2 – Цифровізація та е-урядування	4	2	6
	Тема 4.3 – Євроінтеграційне регулювання	4	2	6
	Тема 4.4 – Ефективність та перспективи ДРЕ	4	2	6
Разом		42	30	90

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Лекції – 30 год., практичні – 30 год., СРС – 60 год. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з державного регулювання з акцентом на ІТ-галузь, фінанси та цифрову трансформацію.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз кейсів регуляторної практики, робота з нормативними документами та відкритими даними.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка аналітичних завдань, робота з нормативно-правовими джерелами та офіційними ресурсами. СРС становить **50% обсягу дисципліни.**

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з державного регулювання економіки (Шибасєва, Бабан, Шашина, Мельникова та ін.), нормативно-правовими актами (Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, Закони про НБУ, захист конкуренції, е-урядування), директивами ЄС у сфері ІТ та фінансів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (бюджетний мультиплікатор, пруденційні нормативи, показники концентрації ринку, митні платежі); аналітичних завдань (RIA, CBA, аналіз регуляторного середовища); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження щодо актуальних питань державного регулювання ІТ та фінансів.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: НБУ (bank.gov.ua), Мінфін (mof.gov.ua), ДПС (tax.gov.ua), Мінцифри (thedigital.gov.ua), Верховна Рада (zakon.rada.gov.ua), Держстат (ukrstat.gov.ua), АМКУ (amcu.gov.ua), портал відкритих даних (data.gov.ua). Аналіз статистичних та регуляторних звітів.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії регулювання); підготовка до тестувань (ключові терміни, нормативи, формули); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань із ДРЕ, регуляторного права, цифровізації).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (розрахунок бюджетних показників, пруденційних нормативів, концентрації ринку тощо). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або аналітична записка, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз регуляторного середовища ІТ або фінансів). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Залік

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування або усна співбесіда. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F). Умова допуску до заліку: виконання всіх модульних завдань.

Методи викладання

Викладання дисципліни «Державне регулювання економіки» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії, фінансів, банківської справи, страхування та обліку в управлінських інформаційних системах.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з акцентом на зв'язок ДРЕ з ІТ-галуззю; використання наочних схем, таблиць і актуальних прикладів регуляторної практики в Україні та ЄС.

Кейс-стаді

Аналіз реальних регуляторних ситуацій (АМКУ, НБУ, Мінцифри); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки з урахуванням регуляторного контексту.

Практичні задачі

Розрахункові вправи (бюджетний мультиплікатор, ННІ, пруденційні нормативи, митні платежі, RIA); відпрацювання алгоритмів оцінки регуляторного впливу.

Дискусії

Обговорення актуальних питань ДРЕ: дерегуляція vs. надрегулювання, регулювання цифрових платформ, реформи у воєнний час, євроінтеграція; розвиток критичного мислення.

Робота з відкритими даними

Практичні завдання з порталом data.gov.ua, офіційними сайтами НБУ, ДПС, Мінцифри; формування навичок роботи з державними інформаційними ресурсами та регуляторними звітами.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, есе та презентацій щодо актуальних регуляторних проблем ІТ та фінансового сектору; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації регуляторної інформації.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених ОП «Фінанси, банківська справа та страхування в УІСІТ» та «Облік і оподаткування в УІСІТ» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Шибасєва Н. В., Бабан Т. О.
Державне регулювання економіки : навчальний посібник. — Харків : ДБТУ, 2022. — 272 с.

2

Шашина М. В.
Державне регулювання економіки : навчальний посібник до виконання практичних занять [Електронний ресурс]. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. — 50 с.

3

Мельникова О.
Державне регулювання економіки : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня : електронне видання. — Харків : ХНПУ, 2023. — 105 с.

4

Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Черненко Н. О.
Державне регулювання економіки : навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]. — Харків : УкрДУЗТ, 2023. — 117 с.

5

Краус Н. М., Краус К. М., Марченко О. В.
Актуальні проблеми фінансів та економіки : навч. посіб. — Київ : Аграр Медіа Груп, 2023. — 286 с.

6

Трещов М. М.
Україна в глобальних рейтингах: ретроспектива та напрями розвитку. Таврійський науковий вісник. — 2022. — № 2. — С. 98–104.

7

Грушко В. І. та ін.
Економіка відновлення : навч. посіб. — Київ : Університет «КРОК», 2023. — 221 с.

8

Стойко О. Я., Дема Д. І.
Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

Нормативно-правова база

- Бюджетний кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
- Податковий кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
- Закон «Про засади державної регуляторної політики» № 1160-IV
zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15
- Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки» (Дія.City) № 1667-IX
zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20
- Закон «Про основні засади забезпечення кібербезпеки» № 2163-VIII
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19

Офіційні ресурси та фахові видання

Національний банк України bank.gov.ua	Міністерство фінансів України mof.gov.ua
Державна податкова служба tax.gov.ua	Міністерство цифрової трансформації thedigital.gov.ua
Портал відкритих даних України data.gov.ua	АМКУ — Антимонопольний комітет amcu.gov.ua
BRDO — Better Regulation Delivery Office brdo.com.ua	